

Бүгү чурттарның пролетариылары, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 151 (10748)

1978 чылдың июнь 29, четверг

1925 чылдар үндөөлдөттүгүсөр

Өртөө 2 көп.

БАШКЫЛАРНЫҢ БҮГҮ-ЭВИЛЕЛ СЪЕЗДИЗИНГЕ

Совет Эвилелиниң Коммунист партиязының Төп Комитети, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумун болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели силерге, Башкыларның Бүгү-эвилел съездининиң делегаттарына, чурттуң бүгү чырыдышын амылданчыларына — бистиң улусчу интеллигенцияныстың алдарлыг орданына чуреттиң ханызыдан изиг байыр чедирип тур.

Совет улус ееридилгезин социалист нийтилер тургузуу боттандырган. Ында чангыс ай, күш-ажылчы, политтехниктиг школаның дугайында В. И. Ленинниң генералдыг айтышышкынары амыралда чайгылыш чок боттанып турар. Коммунизмниң идеалдарына кызыгаар чок бердинген, чаа нийтиледилең тургузуушунуңга идепкейлиг кирип турар совет кижилериниң бүгү салгалдарын кижизилеринге улус өөредилгези үнелеп четес салышкыны кирирген. Амгы үениң социал болгаш эртем-техниктиг депшилгезиниң негрделеринге дүгүлүп турар бүгү-нийтининиң ыяла-ла ортумак өөредилгезин боттандырырның талазы-биле Коммунист партияның салган төөгүлүг сөрүлүгүн чуртта чедишишкенин нүүседип турар. Улус өөредилгези бүгү эвилелден болгаш автономнуг республикаларда эбулуг чечтелген, ол болза ленинчил нацистал политиканың чарынан чак илеразинини болгаш. Сайзыраңга социализмниң ол шылгарыңгай чедишишинери ССРЭ Конституциясында хоюлуу эбуугар быжылаттыңан.

Школа дугайында айтырыг кезээде бистиң бурунгаар шимчээшкенин бистиң дугайында айтырыг бөөп келген болгаш болуп арткан. Амгы үеде, кажан ортумак өөредилгени бүгү-нийти болгаш ыяла-ла боттандыра болу бергенде, эзүп ерар салгалдарның коммунист кижизилдигезинге башкының ролу улам-на улгаткан.

Марксизм-ленинизмниң тургузуучу идеяларына кижизиттинген совет башкылар чырыдышкының чагай амылдан каран-кызыл амылдан турар. Башкыларның могаг чок, үрө-түңкелдиг амыл-чорудулганын партия болгаш Совет чазак бедиле үнелеп көрүп, оларның каран-кызыл күш-ажылчы дээш ханы өөрүп четтиришишини илердеп турар.

Чедишкен социализмниң нийтилер экономиканы болгаш культураны хөгжүдеринге чаа дегемнерни амыткан, улус өөредилгезинге чаа негрделерни илди үндүрген. Амгы үе-чадада школаның көп сөрүлүгү болза улус өөредилгезин улам ыңай хөгжүдериниң болгаш сайзыраңгайлыдарынын, өөреникчилерин өөредириниң болгаш кижизилдигезин дээштин база шынарын бедиледедиң, оларны амылдан болгаш күш-ажылчы белегезиниң дугайында СЭНП-ниң XXV съездининиң шийтилерин амылдан чайгылыш чокка боттандырып чорудары болур.

Школа болза кижиниң бүгү талаалыг хөгжүлүгүн хандырып турар кол эвене болур. Ол анык оларда болгаш мыстарга марксизм-ленинчил үлөп-бодалды, чаныш-сыншы чок идеялыг бузууралды чорутуу өөредиле; оларга бедик маду-шынарны, күш-ажылчы ынак чорутуу, совет патриотизмин болгаш пролетарий интернационализмни, буржуаз идеологияга болгаш мараыга элтеп чок

чорутуу, бистиң социалист Ада-чуртувусту камгалаарына белең чорутуу кижизилер.

Нийти бивиг школаларының, тускай болгаш профессионал-техниктиг ортумак өөредилге черлериниң өөреникчилери өөредилге үезинде эртемнериниң үндөминеринге ханы болгаш быжыг билиглерин чедип алып күш-ажылчы амыл-чорудулуга, чунуң-даа мурнунда материалдыг бодурулуга идепкейлиг кирип биле ол билиглерин практиккага амылдан чыгарып билирин чедип алып долу аргаларлыг болган. Нийтилерге ажытыг, бодурукчулуг күш-ажыл анык кижиниң кол хөргелли, сең сагыш-сеткил талазы-биле сайзыраарының үндөмини болур кылдыр амыл-херекти ыңчаар тургузары эргежон чугула.

Күрүнең ол чугула сөрүлүгүн чедишишкени боттандырыңга шийтирлик роль башчыга, педагогика коллективинге онаажып турар. Амгы үениң байдалдарында өөредилгени болгаш кижизилдигени чангыс ай боттандыра, өөреникчилериниң идея-политиктиг, күш-ажылчы, азы-чан, эстетиктиг кижизилдигезин болгаш күш-дамыр сайзыралын комплекстиг кылдыр чорудары, школаның амылдан-биле болгаш совет улустуң күш-ажылчы-биле, коммунист тургузуушунуң практиказы-биле харылзаанын быжыгыларын кончуг чугула, өөредилге-кижизилдигели амылдан аргаларын сайзыраңгайлыдары, билиглерин боду тускайлаң шийтээрди алырының чаңчылдары-биле школаларыны чепсегээр эргежон чугула.

Совет башкы — идеялыг чогаалчы күш. Ол болза уругларга болгаш аныктарга бедик коммунист идеялыг база азы-чангыс болур чорутуу, амыл-херекти бердинген эзу-биле өөрүкчү үлөрг-чизээ болур. Школаларының идепкейлиг амылдан тургунуң хевирлеттинерин, оларның бет тускайлаң болгаш эгелчин чорун, өөредилге база күш-ажылчы хүлээлгезин болгаш харылзаанын медресеп билирин хөгжүдериниң талазы-биле комсомол, пионер боду өөреникчилерин өскө-даа организацияларының амылдан дөнтөмал дузаны башкы өөрүкчүлүгү турары чугула.

Эзүп ерар салгалчыларны амылдан белегезери — бүгү улустуң хөзээ. Өөреникчилерин коммунист кижизилдигезинге чугула чөт-бүлөгө болгаш хөй-нигити хамарып турар. Чангыс-даа партия, профсоюз, комсомол организациязы, чангыс-даа күш-ажылчы коллектив школалар амыл-херектерден даңазар туруп болбас, чүге дээр уругларны болгаш аныктарны өөредириниң база кижизилдерин дугайында сагыш салышкыны — ол дээр бистиң ынак Төрүз чуртувустуң дээштин күнүңү дугайында сагыш салышкыны-дыр.

Совет Эвилелиниң Коммунист партиязының Төп Комитети, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиуму, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели совет башкыларга чаа-чаа чогаалчы чедишишкенин күзөп база партияның болгаш чонкуң мурнуңга бедик хүлээлгезин чырыдышкыны амылданчылары мөөн сонгар-даа алдарлыгы-биле нүүседип, боттарының сөрүк кирген күш-ажылчы чаа-кижини, коммунист нийтиледилең идепкейлиг тургузуучуун кижизилдериниң улуг хөзээне бээр дээринге быжыг бузуурелин илерейлеп тур.

СЭКП ТӨП КОМИТЕДИ

ССРЭ-НИҢ ДЭЭДИ СОВЕДИНИҢ ПРЕЗИДИУМУ

ССРЭ-НИҢ МИНИСТРЛЕР ЧӨВҮЛЕЛИ

БАШКЫЛАРНЫҢ БҮГҮ-ЭВИЛЕЛ СЪЕЗДИЗИ АЖЫТТЫНГАН

Июнь 28-ге Москвага Кремльдиң Съездилер ордунга башкыларның Бүгү-эвилел съездин бодурун амылдан эгелден, ида чурттуң бүгү республикаларында, крайларында болуп областтарында барык дөрт мун делегаттар кирип турар. Динмитиг, үрүдүчүлүгү адим чаксаакшыны-биле илгиттар болган съездин залчалары эштер А. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, В. В. Гринин, А. А. Громыко, А. П. Косыгин, Ф. Д. Кузнецов, М. А. Сулов, Д. Ф. Устинов, П. И. Яковлев, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соловьев, У. Черненко, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зинаев, Я. И. Яков, К. В. Русаков оларны уктуштар.

СЭКП Төп Комитетинин секретари М. А. Сулов СЭКП Төп Комитетиниң, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумун, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң дөнтөмалы Бүгү-эвилел съездинге байыр чедиришишиниң чаан. Ону үрүдүчүлүгү адим чаксаакшыны-биле уктуш. (СЭТА).

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Хүндүлел бижин-биле О. Г. Пельмскаяны шаңдаар дугайында

ТЫВА АССР-НИҢ ДЭЭДИ СОВЕДИНИҢ ПРЕЗИДИУМУНУҢ ЧАРЛЫЫ

Хөй чылда үрө-түңкелдиг ажылы, Тыва АССР-ниң улус өөредилгезинге бедик мергежилди специалистер белегезери дээш мурнунда Красноярскиниң күрүнең педагогика институтун ректору Ольга Гавриловна Пельмскаяны Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Хүндүлел бижин-биле шаңдаар.

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Дааргазы М. МЕНДУМЕ, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Секретары С. КРАСНЫЙ.

Бызыл хоорай, 1978 чылдың июнь 28.

Пландан ажыр 732 тонна...

Кызылдың дээрбе комбинаты дагган бодурунун талазы-биле бирги чарык чылдың планын хуусаа бетинде чедишишкенин күсеткен. Июньнуң 20-ге чедир 11,232 тонна дагганны бодурган. Азы пландан ажыр 732 тонна коллектив бодургени ол.

Былдың сайгарыга бааза-мын коллектив 1978 чылдың планын онаалдаларын хуусаа бетинде күүседип дээш социалист чарыкка идепкейлиг кирип келген. СЭКП Төп Комитетиниң, ВЦСПС-тин болган ВЛКСМ Төп Комитетиниң чарык дугайында Чагаанын мурнакты коллектив амылдан чуртуулга бодурун, четтер, бригадалар аразында соци-

алист чарыкты калбартакан. Ында чарыкты дээштинг организастаны амыл-херекке илгити берип турар. Комбинаттын коллектив июльнуң 20-ге чедир 4048 мун рубльдин продукциязын сайгарган, азы планда көрдүгенинден ажыр 138 мун рубльте баранын продукцияны сайгарганы ол. Дээрбеде ажылдан турар бригадалардан Сергей Орус-оолду, Владимир Головкинни, Александр Плузниковту бригадалары бирги чарык чылдың планын хуусаа бетинде барык ийи недела бурунгаар күүсеткенер. Июньнуң 20-ниң байдалы-биле азырга С. Орус-оолдун бригаданы 3439 тонна дагганны дээрбеде бодурган. Бирги чарык чылдың планын А. Плузниковтун бригаданы 10,3 хуу, Головкинниң бригаданы 6,7 хуу ажыр күүсеткен. Комбинатор кылар дөнтөмал бригадалар Юрий Долговтун, Владимир Денисовтун бригадалары планын онаалдаларына база ажыр күүсеткен. Ол ийи бригадалар кайымы-даа пландан ажыр тус-тузунда 800-800 тонна комбинаторну бодурган. Дээрбеде болган комбинатор цехинде бодурунун нийти чедишишкенинде төлөптин үлүг-хуузу кириштирип турар мурнакчылар хөй. Оларга чарыктын мурнуку одуруунда чоруп турар Надежда Мангун-оолду, Валентина Максимованы, Ольга Невольнаны болгаш өскелерин-даа хамарыштырып болур.

Н. ООРЖАК.

Автотранспортчуларның чедишишини

Ону беш чылдың үшкү чылдың эртек айларында Тываның автотранспорт эргеленин чөлаачыларының кызыл амылдан чырыдышкында автотранспорт бодурунун болгаш пассажирлер аргыштарынын беш айлар онаалдалары ажыр күүсеткен. Нийти ажылдамын транспорту бердиген залгалдан ажыр 116 мун тонна чыкту сөөрткөө, 430 мун хире пассажирлерни аргыштырган. Чык сөөртүрүнү хемчазил эртек чылдың беш айларында дөнтөргө 17 хуу, пассажирлер аргыштыргалы 3,3 хуу улгаткан. Эртек айда Минусинскиниң автотранспорт бодурунун чөлаачылары эки көргүзүлгелерни чедип алган. Коллектив планын онаалдамын 113 хуу күүсеткен. Онаалдан ажыр хөй чыкту сөөрткөө. Беш айларын дургузунда илгитизиле пландан ажыр 43 мун тонна хире чыкту сөөрткөө. Бо чылдың эртек айларында таалгаларын Шагаан-Арыттың, Чадаанын, Кызылдың № 2 автотранспорт бодурунун күүсеткен. Пассажирлер аргыштырып турар беш автотранспорт бодурунунда эки көргүзүлгү Кызылдың пассажирлер автотранспорт бодурунун чедип

Х. АЛАШ-ООЛ.

«СОЮЗ-30» КОСМОС КОРАБЛИНИ КАТТЫШКАН ЭКИПАЖ БАШКАРЫП ЧОРУУР

СЭТАНЫҢ ДЫҢНАДЫ

1978 чылдың июнь 27-де Месиваны-биле 18 шаң 27 минута турда «Союз-30» космос кораблин салып үндүрерин Совет Эвилелинге боттандырган. Космос кораблин каттышкан экипаж башкарып чорур: корабльдиң командири Совет Эвилелиниң ийи дакыр Маадыры, ССРЭ-ниң ужудукчу-космонавтызы Петр Климук болгаш космонавт-шиңчилекчи, ПУР-нуң хамаатызы Мирослав Германовский.

Болгария Улус Республиканың, Венгрия Улус Республиканың, Германия Демократия Республикасының, Куба Республикасының, Мол Арат Республикасының, Польша Улус Республиканың, Румыния Социалист Республикасының, Совет Социалист Республикалар Эвилелиниң болгаш Чехословакия Социалист Республикасының «Интеркосмос» нады амылданчыларының программасына дүүштүр космос дегемин тайбың сорулгаларга шийчилерин «Союз-30» корабльдин ужудушкунуң үезинде уламчылар.

Ол программага дүүштүр 1978 чылдың март айда совет «Салют-6» — «Союз» эртем-шиңчилел комплекзиниң боттуңга ЧССР-ниң хамаатызын киригилгези-биле каттышкан ужудушкуну чедишишкени бот-

тандырган. Ону боттандырыңга чаа үлүг болза, Польша Улус Республиканың телзеликчилик космоске ужул үнгени болур.

«Союз-30» корабль ужудушкунуң үезинде орбитада «Салют-6» — «Союз-29» эртем комплекзини-биле тутчу болгаш космонавтылар Коваленок болгаш Иванченков олар-биле кады өк боттуңга шийчилерин база шенделерин чорударын көргөн, олар космоста 1978 чылдың июнь 15-тен бээр ажылдап турар.

«Союз-30» корабльдиң борт системалары чөгүмчалуу ажылдап турар, космонавтыларын иканын байдалы эки. Штер Нлимук болгаш Германовский ужудушкунуң программанын күүседип кирипкен.

Польшаның катал тургустунганының хуун байырларының бүүдүүнде совет космос корабльге совет болгаш польша космонавтыларын ужудушкуну — ССРЭ-ниң болгаш ПУР-нуң аразында найыралды болгаш ханы кады амылданчылар улам хөгжүдериниң база бир чизээ болур. Оң-биле нады социалист эртемниң болгаш техниканың бо чаа чедишишин социалист бүүү кады амылданчылар уластарының эрге-ажыктарының болгаш сорулгаларының чаңгыс ай бөөп турарын херечилеп турар.

«СОЮЗ-30» КОРАБЛЬДИҢ КОМАНДИРИНИҢ УЖУП ҮНЕР МУРНУНДА МЕДЕГЛЕЛИ

Эртем эштер болгаш өдүртер! Эзек каш минута болгаш акы-дуумалышкы ийи чурттуң — Совет Социалист Республикалар Эвилелиниң болгаш Польша Улус Республиканың хамаатылары космоске ужудуш чорутар бас.

Бистиң ужудушкунуңу ботта космос дегемин шийчилээр талазы-биле социалист чурттарың кады амылданчыларың совет космос корабльдеринге болгаш орбита

станцияларыңга «Интеркосмос» программаның илгиттериниң социалист чурттарың космонавтыларың ужудушкуну баш удуз көрүп турар программаны боттандырып чорударыңга чаа ба-зым болур.

«Салют-6» деп орбитада совет станциялыга социалист чурттарың космонавтыларың күүседип турар космос шийчилерин болза социалист дем каттыштырылганың чурттарың аразында үзүктөл чок хөгжүп турар өр-

тем-техниктиг харылзааларың коску бадыткаашкымы болур. Космоске ужудушкунга белегезинге, өскө дааскан харылзааларга онаалды күүседиринге боттарыңкы бүүү күжүвүстү болгаш билишкениң үндөтүрүшкени «Союз-30» корабльдиң экипажың өмүсүзүлөдөл шийткөөт тур мен.

«Союз-30» корабльдиң командири, ужудукчу-космонавт Климук.

«СОЮЗ-30» КОРАБЛЬДИҢ КОСМОНАВТ-ШИҢЧИЛЕКЧИНИҢ УЖУП ҮНЕР МУРНУНДА МЕДЕГЛЕЛИ

Эртем эштер болгаш өдүртер!

Медея, Польша Улус Республиканың хамаатымыга, «Союз-30» совет корабльге болгаш «Салют-6» орбита станциялыга космоска ужудушкунуң кады удуз адырын көртүскөн. «Интеркосмос» программаның талазы-биле боттарың ужудушкунуң азы-дуумалышкы социалист өскө чурттар-биле кады

мөөн чуртумуң идепкейлиг кирип турарыңга мен ааскөңүл болган дөнтөргө амылдан тур мен. Ам, ужудуш үнелдиг минутага, бо байыр-лазды минутага Польшаның Каттышкан Эвилелиниң партиязының Төп Комитетиниң болгаш Польша Улус Республиканың чааганга, Совет Эвилелиниң Коммунист партиязының Төп Комитетиниң болгаш Совет чазакка мөөн

көртүскөн бедик бүүрөл дөшт ханы өөрүп четтиришишин илердедикем.

«Союз-30» космос корабльге каттышкан экипажың составыңга улактарың белегезинге, меңа көртүскөн бедик бүүрүлди күүседириниң илгиткөөп тур мен.

«Союз-30» корабльдиң космонавт-шиңчилекчи, ПУР-нуң хамааты Германовский.

«СОЮЗ-30» КОСМОС КОРАБЛИНИҢ КАТТЫШКАН ЭКИПАЖЫ

«Союз-30» корабльдиң командири полковник Петр Ильич КЛИМУК

Совет Эвилелиниң ийи дакыр Маадыры, ССРЭ-ниң ужудукчу-космонавтызы Петр Ильич Климук 1942 чылдың июль 30-де Брест областа Комаровна суурга төртүтүгөн.

П. И. Климук — 1963 чылдың бээр Совет Эвилелиниң Коммунист партиязының кезигүчү.

1964 чылда Черногова шеригиң дээди ужуз чүүл үчүлүшени дооскан соонда Шериг-Агаар Күштеринге албан эртинерип турган.

Петр Ильич космонавтылар отрядына 1965 чылда кирген, космостуң «Союз» корабльдиң болгаш орбитада «Салют-6» станцияларың ужудушкунуң аразында белегезиниң долу куруун эртек. Бодурун космоска баштайгы ужудушкунуң «Союз-13» корабльдиң командири бооп, 1973 чылдың декабрыда кылган. 1975 чылда «Союз-18» корабльдин командири бооп ботта орбитада «Салют-4» станцияны ийи ужудушкуну 63 хоон дургузууда үргүчүзүн.

П. И. Климук Космонавтылар белегекөр төпке ажылдамыш чаша турган. 1977 чылда Ю. А. Гагарин аттыг Шериг-Агаар ашдемалыш дооскан.

Петр Ильич Климук ВЛКСМ Төп Комитетиниң кезигүчү.

«Союз-30» корабльдиң космонавт-шиңчилекчизи майор Мирослав ГЕРМАНОВСКИЙ

Польша Улус Республиканың хамаатызы Мирослав Германовский 1941 чылдың сентябрь 15-те Ляонин суурга төртүтүгөн.

1961 чылда ужудукчуларын Дембланда шериг удуз чүүл үчүлүшени өөренип кирген. Мирослав Германовский үчүлүшени дооскан соонда чурттуң агаарын халлаашкыңга удуз шерияның халдыкчы удуз чүүл кезээне албан эртинерип турган.

Майор Мирослав Германовский — 1963 чылдан бээр Польшаның Каттышкан Эвилелиниң партиязының кезигүчү.

1969 чылдан 1971 чылга чедер уеде Польша Улус Республиканың Кол штаб академиялыга өөренип турган, ону дооскан, халдыкчы удуз чүүлге албан эртинерип уламчалан. Майор Мирослав Германовский — бирги кластичи шен ужудукчу.

Польша шеригниң хураолевте шериг албанан эки эртинерип дээш Аты-халыярың адың брест ордени болгаш элден шаг медальдар-биле шаңдалган.

Майор Мирослав Германовский 1976 чылда «Интеркосмос» программаның эбуугар Ю. А. Гагарин аттыг космонавтылар белегекөр төпке кез, космоска баштарыңкы ужудушкунга белегекөдү эгелээ. Космоска «Союз» корабль болгаш орбитада «Салют» эртем станцияны ужудушкунуң программанын боттаар өөредилгезин доу куруун ол эртек.

БРИГАДА АРГАЗЫ — БОТ — ОРУЛГА — ЧАРЫЛГАНЫҢ КЕЗЭЭ

30 ШАК ОРНУНГА... 10 СЕКУНДАДА

Ивее. УССР-нің ЭА-ның агролог шилчиледеп болгаш физиология институттарының, а ол ишкан кызыл-тастың селекциязына болгаш үрени ажалынын Миронков ЭШН-нің өртемдери үренинери дүргөлеткен частичаларын болуу-биле херделемдирерини үренинери үрени бургууде белоктуу барынын дүргөн анализин кыдырынын арганын ажалдап кылганар. Чаа арга-биле түнвезди 10 секунда болгаш алыр. Чачыл болган биохимикти анализ үрениде түнвез үндүренине 30 шакты үндүрүп тургал.

Амгы үрени техниказын, чижээ, ЭГ-5 дээр электростатикти дүргөдөткөчии ажылгааны миронков кызыл-тастың перспективти сорттарынын болгаш хайык үрениненини 250 муң ажыг үренинени анализтээр арганы берген. Хөй белоктуу үренинени өртемдери быжык болгаш бедик дүжүтүр сорттары тургузарына ажалдап турар.

ЧУРУНТА: ЭГ-5-тиң кол инженеринин оралаңчызы В. Подобойло болгаш эолчек начальниги А. Жойкин оларның электростатикти дүргөдөткөчии белстиктүрүрүр.

М. СТАРИКОВ,
СЭКП обкомунун тудуг класинин инструктору.

М. ТУРНУҢ фотоу.
(СЭТА-ның фотохрониказы).

Бешти чүртүкүстө күрүчкө, кооперациянын колдоотар арамын бүтү тулутмонга: организациялары, улус ажал-агыйга өссө-дө бүтү адырларда ишкан, бот-оруга-чарылганын системанын үндөткөчии ажалдан турар. Ол системанын принциптери социалисттик бугуруунун бүтү хевирлеринде, улус ажал-агыйганын бүтү адырларын, бугуруунун өргөдөткөчии бугу тазаларына чыгыс аяк болгаш өссө-дө чок. Оларга: бот-оруга-чарылганын өссө-дө ажал-агыйга бот-башчылар чүрү, карыга чок ажалдары, шыл ажалдан турарларын материалдык сокуунуна, материалдык ханымына, рубль-биле экономика контроль хамаарык.

Тудуг ажалын организацияларын херөөнө кол чөри бот-оруга-чарылганын чаа хевир-бригада арганы элестетурар. Оон кол сорулгазы — күп-ажылды бугуруу чүрү бөдөри, объекттерин эки шынарын кылгаш ажалдап чогуур хуураагында илгерси. Москваың «Зеленоградстрой» арганының 111 дугаар тудуг өргөдөткөчии бригадир, ССЭ-нин Дээди Советинин депутат Иван Мадарык, ССЭ-нин Кургане ажалдап чарылганы Николай Злобин олар арганын эргелеткен болган.

Тудуг ажалын организацияларын херөөнө кол чөри бот-оруга-чарылганын чаа хевир-бригада арганы элестетурар. Оон кол сорулгазы — күп-ажылды бугуруу чүрү бөдөри, объекттерин эки шынарын кылгаш ажалдап чогуур хуураагында илгерси. Москваың «Зеленоградстрой» арганының 111 дугаар тудуг өргөдөткөчии бригадир, ССЭ-нин Дээди Советинин депутат Иван Мадарык, ССЭ-нин Кургане ажалдап чарылганы Николай Злобин олар арганын эргелеткен болган.

ЧУРУНТА: хоочун чолаачы С. С. Федченко; машиналарын чүдүрүп турары (адаанда).

«Каз-Хем» разрезинин транспорт цегинин хоочун чолаачы Сергей Федченко ажалына ак сеткилдиг мунаачыларын бирөөн. Сергей Федченко чолаачылар арганын социалисттик чарыштын мурунку одуруунда чоруп турар. Тыва АССР-нин Конституциянын хүлөп алганын мунаачы чолаачы С. С. Федченко, өш-өрү-биле бир дөмөй, ажал-иши көдүрүшкүн-биле утсаан. Коммунисттик партиянын, Совет азалыкты аза сагыш салымчымын ханын кылдыр ол улам-на эки ажалдарын хүлөшкүн турар.

Күчүлүг «БелАЗ»-тын дүжүлгалыг чолаачымын бирги чарты чымын планын өнөөдө хуураа бегинде күүсеткен. Эолчек санында-ла нормазын 1,5 катап ажыг күүседери анаа чанчык болган.

ЧУРУНТА: хоочун чолаачы С. С. Федченко; машиналарын чүдүрүп турары (адаанда).

А. ЗАЙЦЕВИҢ фотоу.

О Р Г А Н И З А С Ч О К

Улуг-Хем — хой ажалдыг улуг район. Бо сезонда районун ажал-агыйлары 126 муң ажыг хойну, 13,5 муң ошуну, эрте тороо 8 муң хураганарын кыргын, 445 тонна дүктү күрүчкө садар. Сохоттарын кыргында пунктуарына хойну мөсөмгө кыргындамы июнь 8-те эгелеш. Бо хүнөөдө районда хой кыргындамы кидин тузук, ону 12 пунктуда чорудуп турар. Ында 490 электралаг хачыларын, 11 пресстерин тургускан.

Кыргыччыларга нандыг-даа таарымчалыг бөйөөдү тургуссаан. Дүштөни чөми кыргыччыларга гараж халезинге одурункан, боттарынын бажымында элестеткен ажалдап чөмиштер.

Ч А Й Л А Г Л А А Н

«Алдаң-Мөддөр» совхозтуң Бора-Тайга салбырынын малчынынын винтинин мал-и хүрүм ажыгар дөмө боттарынын бүтү-ле арга-мергелелен, күжү салын, күжөмөшкөчүн ажалдапчар. Оон түнөөдө салбыр торуп 160 хойдан 111 хураганын намыналган. Район Советинин депутаты Ховалыг Дамдыг чоруп 100 хойдан 124 хураганын, ол бешкан М. Сүрү-оол, С. Ондор, херөөнө кадарыч Монгуш Амы-мыс оол 106.109 баш хураганарын алган. Амгы үдө малчынын Ховалыг, Чечектинин, Сут-Холдуг чайлагарында коданарын тайлагдап, сөмрөтүп турар.

Чайлагарда малчылар ортузунда лекция, беселени эрттирип турар. Чоокта чаа Тыва АССР-нин чаа Улусын Ховалыгун Холуктуг, Чечектинде малчыларга таарымчалыг ажалдапчар. Анаа малчылар санын берген, бедиктен хүлөөгөчери аң, келер чымын кыштаглаашкымын эки сөгөт кезер 10 тонна шаанын кадарчы бургуу 12-ден 15-ле чедир кымыр деп хүлөөткөчии алган.

Н. ХОВАЛЫГ.

М а р г ы л д а ш к а н

Эрзин районун Ленин атыг совхозна анык механизаторларын конкурзу болуп өрткөн. Анаа ажал-агыйларын дөмө командазы киришкен. Чиди маргылдаанын түнөөдө команда аяк-биле бири чөри Ленин атыг совхозтуң чарыкчыларын, ишкенин «Морен» совхозтуң төлөөрү, үшкүзүн «Нарынын» механизаторлары алган.

Хууда бирги чөри «Мерени» анык механизатору Б. Идам, ишкени Ленин атыг совхозтуң хоочун тракторизи А. Дойдуг, үшкү чөри база-ла Морен суур чурттуг Л. Хай ап, республиканың чарыкчыларын конкурзуна киржир эргени чаалап алганар.

М. ХОБИГА.

К О Н С Т И Т У Ц И Я Б О Л Г А Ш А М Ы Д Ы Р А Л

Тыва АССР-нин чаа Конституция-биле Эрзин районуң чарылгаш белдеринин ажалдапчылари, республиканын ажалы чопу-биле бир дөмөй, улуг көдүрүшкүн-биле таныжыл, өрөтүп турар.

Эрзинин чарылгаш белдеринде колдуунда аныктар. Телеграф, почта салбырында комсомолчу-аныктарын бригадалары (бригада И. Сандык) ажалдап турар. Ол бригаданын кижигинери ай, квартал планарын дөттамал ажыг күүседир келген. Ол ишкан Нарын-да чарылгаш салбырында (аргазы С. Салчак) беш киж ажалдап турар, олар коммунисттик күш-ажылдыг шалыгчылар.

А. ТАВА.

Т А Н Ы Ш К А Н

Тыва АССР-нин Конституциязын 39 чүдүдө «Тыва АССР-ниң хамаатылары өрөтүр эргелиг» дээр Ортумак-ла, дөдө-дө өрөдөдө чөри чөри кирип, туралап, күжөн мергелелен чөри алыр арганы берип турары ажал-ла өртүчүг-дүр. Эрзинин чарылгашчыларын М. Бадм, А. Баадир Улан-Удэнин чарылгаш техника күмөчө өрөтүп киреринче белеткенин турар.

Харылаачылар коллективни тематикти кезелерини дөттамал эрттирип турар. Чоокта чаа Тыва АССР-нин Конституцияны тураскааткан кезелери организастаан. Анаа № 14 агитквартарын чүрткөчии килекпейт киришкен. Кезелге партия райкомунун ажалдапчылари С. Зайцев районун ажалы коннармын чаа Конституцияны деткин, чүтү дүжүлүп турарын, чарты чылдын план күүсөдөчии дугайын чугаалаан. Ол ишкан ол агитквартарын дөттамал А. Андаа болгаш өссө-дө Тыва АССР-нин Улусын Ховалыгун чүдүлгүзүмүшөөн, ишкенин малайга быжык чөри чөри белеткээр тазым-биле совхозтарга боттуг дуузын күүсөринче чүрткөччилар кылгырган.

А. ТАВА.

